

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De primo præcepto decalogi, vtrum conuenienter tradatur? 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

Ad quartum dicendum, quod præcepta decalogi pertinent ad charitatem sicut ad finem, secundum illud 1. ad Timoth. 1. Finis præcepti est charitas. Sed ad iustitiam pertinent, in quantum immediatè sunt de actibus iustitiæ.

ARTIC. III.

Utrum primum præceptum decalogi conuenienter tradatur?

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod primum præceptum decalogi inconuenienter tradatur. Magis enim homo est obligatus Deo quam patri carnali, secundum illud ad Hebr. 12. Quanto magis obtemperabimus patri spirituum, & viuemus. Sed præceptum pietatis, qua honoratur pater, ponitur affirmatiuè, cum dicitur, Honora patrem tuam & matrem tuam. Ergo multo magis primum præceptum religionis, qua honoratur Deus, debuit proponi affirmatiuè: præsertim cum affirmatio naturaliter sit prior negatione.

612
1.2. q. 100
a. 6. et 7.
Et 3. dist.
36. ar. 2o

¶ 2 Præterea, Primum præceptum decalogi ad religionem pertinet, ut dictum est *. Sed religio, cum sit vna virtus, habet vnum actum. In primo autem præcepto prohibentur tres actus. Nam primò dicitur, Non habebis deos alienos coram me. Secundò dicitur, Non facies tibi sculptile. Tertio verò, Non adorabis ea neque coles. Ergo inconuenienter traditur primum præceptum.

art. præq.

¶ 3 Præterea, August. dicit * in lib. de decem chordis, quod per primum præceptum excluditur vitium superstitionis. Sed multæ sunt aliæ noxiæ superstitiones præter idololatriam, ut supra dictum est *. Insufficienter ergo prohibetur sola idololatria.

c. 9. à me-
dio, 10. q.
2. 2. 2.

SED contra est scripturæ auctoritas.

RESPONDEO dicendum, quod ad legem pertinet facere homines bonos. Et idè oportet præcepta legis ordinari secundum ordinem generationis, qua scilicet fit homo bonus. In ordine autem generationis duo sunt attendenda. Quorum primum est, quod

quòd prima pars primò constituitur. Sicut in generatione animalis primò generatur cor; & in domo primò ponitur fundamentum. Et in bonitate animæ prima pars est bonitas voluntatis, ex qua aliquis homo bene vitur qualibet alia bonitate. Bonitas autem voluntatis attenditur ad obiectum suum, quod est finis. Et idè in eo qui erat per legem instituentus ad virtutem, primò oportuit quasi iacere quoddam fundamentum religionis, per quam homo debite ordinatur in Deum; qui est vltimus finis humanæ voluntatis. Secundo attendendum est in ordine generationis, quòd primò contraria & impedimenta tolluntur. Sicut agricola primò purgat agrum, & postea proijcit femina: secundum illud Hierem. 4. Nouate vobis nouale, & nolite serere super spinas. Et idè circa religionem primò homo erat instituentus, vt impedimenta veræ religionis excluderet. Præcipuum autem impedimentum religionis est, quòd homo falso Deo inhæreat: secundum illud Matth 6. Non potestis Deo seruire, & mammonæ. Et idè in primo præcepto legis excluditur cultus falsorum deorum.

Ad primum ergo dicendum, quòd etiam circa religionem ponitur vnum præceptum affirmatiuum, scilicet, Memento vt diem sabbathi sanctifices. Sed erant præmittenda præcepta negatiua, quibus impedimenta religionis tollerentur. Quamuis enim affirmatio naturaliter sit prior negatione, tamen in via generationis, negatio qua remouentur impedimenta, est prior, vt dictum est *. Et præcipue in rebus diuinis, in quibus negationes præferuntur affirmationibus, propter insufficientiam nostram, vt Dionys dicit * 2, cap. cxi. hierar.

*In corp.
art.
* c. 2. cal.
hier. pa-
rum an-
te med.*

Ad secundum dicendum, quòd cultus alienorum deorum dupliciter apud aliquos obseruabatur. Quidam enim quasdam creaturas pro dijs colebant absque institutione imaginum. Vnde Varro dicit, quod antiqui Rom. diu sine simulachris deos coluerunt. Et hæc sub-

cultus prohibetur primò, cum dicitur, Nò habebis deos alienos. Apud alios autem erat cultus falforum deorum sub quibusdam imaginibus. Et idèd opportunè prohibetur etiam ipfarum imaginum institutio, cum dicitur, Non facies tibi fculptile. Et ipfarum imaginum cultus, cum dicitur, Non coles ea. &c.

Ad tertium dicendum, quòd omnes alie fuperftiones procedunt ex aliquo pacto cum dæmonibus inito, tacito vel expreffo. Et idèd omnes intelliguntur prohiberi in hoc quod dicitur, Non habebis deos alienos.

ARTIC. III.

Utrum fecundum præceptum decalogi conuenienter tradatur?

613

AD tertium fic proceditur. Videtur, quòd fecundum præceptum decalogi non conuenienter tradatur. Hoc enim præceptum, Non affumes nomen Dei tui in vanum: fic exponitur in gloff. * Exod. 20. Non exiftimes creaturam effe filium Dei. Per quòd prohibetur error contra fidem. Et Deut. 5. exponitur, Non affumes nomen Dei tui in vanum, fcilicet nomen Dei ligno vel lapidi attribuendo, per quòd prohibetur falfa confeflio, quæ effe aétus infidelitatis, ficut & error. Infidelitas autem effe prior fuperftitione, ficut & fides religione. Ergo hoc præceptum debuit præmitti primò, in quo prohibetur fuperftitio.

Loc. fup. ar. 1. inductis. gl interlin. ibid.

¶ 2. Præterea, Nomen Dei ad multa affumitur, ficut ad laudandum, ad miracula faciendum, & vniuerfaliter ad omnia quæ dicuntur vel fiunt à nobis: fecundum illud ad Col. 3. Omne quodecumque facitis in verbo vel opere, in nomine Domini facite. Ergo præceptum, quo prohibetur nomen Dei affumi in vanum, videtur vniuerfaliter effe quam præceptum, quo prohibetur fuperftitio: & ita debuit ei præmitti.

¶ 3. Præterea, Exod. 20. exponitur illud præceptum, Non affumes nomen Dei tui in vanum, iurando, fcilicet pro nihilo. Vnde videtur per hoc prohiberi